

Mlado Jutro

Štev. 18

Nedelja, 6. maja

1934

Bogomir Pregelj:

Rusalka

7. Zakaj je preklela coprnica škrepetača Mesto pesmi

Stari kralj je umrl. Po ulicah, pokritih s črnim suknom, so peljali črni konji njegovo krsto. S črno tenčico pokrite zastave so se klanjale nad njo. Trudno so ječali zvonovi. Trudne so bile roke starega kralja. Dosti dolgo so držale meč in žezlo. Pod težo kraljevske krone se je sklonila glava in zlati obroč se je skotalil z nje. Stari kralj pa se je zleknil, da se bo do dobra spočil in odpočil. Trudno mu pojo zvonovi v slovo. Za slovo se je mesto zavilo v temo...

Danes je pa vse svetlo. Pisane zastave se razpletajo v solncu. Ceste so prepredle cvetne kite. Praznični tropi ljudi prepevajo objeti. In zvonovi pritrkavajo, kakor da so se napili solnčnega zlata. Mladi kralj je vzel v svoje močne roke žezlo in meč pravice. Trd je njegov tilnik. Ko mu je krona ovila čelo, je dvignil visoko glavo. Na zlatem tronu sedi. V širokih škrlatnih gubah ga ovija kraljevski plašč. Kakor zvezde okrog meseca so se zvrstili okrog njega svetovalci. Na njihovih svilenih plaščih se motno blestijo zlate verižice. V pozdravu so sklonili sive glave. Najstarejši med njimi je začel pozdrav: »Pozdravljen, kralj! S krono si kronan. Žezlo in meč nad nami držiš, vreden naslednik svojega očeta. Tvoje lice je gladko, tvoja roka je močna. Dolgo nam vladaj do kasne starosti. Vendar nihče ne pozna mere svojih dni. Morda so obilno namerjeni, morda le skopo šteti. Zato ne pozabi, o kralj, da stoji na tvoji strani prazen prestol. Novih poganjkov naj ima kraljevsko drevo. Kraljico daj svojemu ljudstvu, o kralj!« Dvignil je kralj roko. O povodni deklici je hotel povedati in o onem samotnem večeru, ko ji je obljubil, da ji bo spletel kraljevsko krono v zlate lase. Pa še o Rusalki je hotel govoriti, o svojem dišečem cvetu.

Toda vanj je bilo vprtihi sto sivih oči. Tako mrzle so bile, kakor da se ni vanje prikradel nikdar smeh. Tako trdo so ga gledale, da mladi kralj ni spregovoril in je zamolčal svoje besede. Enakomerno glasno je nadaljeval prvi svetnik: »Le kraljica iz kraljevskega rodu pristoji tebi, kralj. Poznamo jo. Kralj tam onkraj gora ima hčer, prelepo kraljično. Njo smo ti izbrali za ženo, sebi za kraljico. Prezala je in njen oče je mogočen kralj. Mnogo ima gradov in obilo bogastva mu čuvajo junaki v zidanih stolpih. Širne so njegove zemlje in njegove vojske bodo vsikdar dobra opora tvojemu meču. K njemu pošlji snebcev, o kralj!« Strmo je gledalo kralja 50 parov jekleno sivih oči. Kakor da mu pijo dušo iz prsi mu je bilo. Iznenada je začutil, da ima krona ostre robove. V pekočem krogu so se mu zajedli v glavo. Prsti, ki so oklepali žezlo in meč, so bili otrpli ter vsi leseni. V ustih mu je bilo grenko, kakor da je jedel lesnike. »Trudni smo, kasneje bomo razmislili vaše nasvete, potem vam bomo dali svoj odgovor,« je nalahko zamahnil z roko. Svetovalci so se globoko poklonili. Najstarejši je za trenutek zastal. Počasi je dejal: »Ne pozabi, kralj, le ženi kraljevskega rodu pritiče kraljevska krona!« Potem se je okrenil in odšel za ostalimi. Kralj je globoko sklonil glavo. Rožljaje mu je zdrsnilo žezlo izrok. Z dlanmi si je pokrtil obraz. Počasi je spolznila med prsti solza...

V prvo je čakala oni večer povodna deklica zaman, kdaj pride mladi kralj. Nad zibko se je sklanjala, Rusalki pela uspavanko, vroče solze so kapljale na svilene blazine.

Znova se je okitilo mesto s cvetnimi venci. Svatbene pesmi pojo zvonovi. Lica ljudi se svetijo, kakor so pisane njihove obleke. Vse povsod so same pesmi in cvetje. Srebrni oklepi viteзов so se

pokrili pod kitami rož. Njih dehtenje rase do neba. Veselite se, veselite se! pojo zvonovi. Dobili smo kraljico! drugi odgovarjajo.

Zlat spreved je krenil iz kraljevskih dvorov. V dišečem dežju rosi cvetje. Do kraja so odprta vrata cerkve. Orgle buče. Z visoko mitro na glavi stoji škof pred oltarjem. Kakor sulice gore sveče na visokih svečnikih. Nalahno je prijel kralj kraljično za bele prste. Po rdečih preprogah jo vodi med zvonečimi vrstami negibnih stražarjev pred oltar. Škof vprašuje. Odločno jasno je pritrtil kralj. Na zlatem pladnju so postavili predenj dva drobna prstana. S tankimi prsti je vzel kralj manjšega. Kaj je to? Med šumečo pesem orgel se je zapletel jokajoč vzdih: »Joj meni!« Za hip se je stisnilo kraljevo srce. Bilo mu je, da bi spustil prsta in zakričal: »Ne, ni res! Lagal sem!« Težko leži krona na glavi. Mirno je nataknil kralj kraljici prstan. V bučanju orgel je utonilo ihtenje. Kralj je položil kraljici krono na glavo. Vrh njenih črnih kit krona kot solnce blesti. Visoko nosi kraljevska hči kronano glavo.

Rjave vode so se besneče prignale iz gora. Vso strugo so napolnile. Lačno ližejo v bregove. Težke hlode in skale nosijo s seboj. Z njimi bodo lomile mostove. V tolmunu sredi polja voda vre. Povodni mož besni: Povodna deklica! Zbudi se! Zbudi se! Potopil bom mesto! Z vseh strani hite vode. Vse više rasto. Hej, kako se lomijo mostovi. Preko brega so skočile. Le tecite ljudje, drobne igracke. Brž, brž. Vse silnejše so vode. Vse silnejše. Po mestnih ulicah ližejo valovi. V mestne hiše so vdrl. Vrtove prekrili. Bledi so obrazi ljudi. Povsod so vode. In povodni mož joče. V najlepši dvorani spi povodna deklica. Kakor uvel cvet se je sklonila in zbledela. V dvorih sedi na prestolu črna kraljica. Ob njej sedi mladi kralj. Zato je trudno srce povodne deklice. V poljubu se je sklonila nad smejoče se Rusalkine oči. Ni več dvignila glave.

Vode rasto. Z vseh bregov so se strnile in se zlile čez bregove. Povodni mož hoče potopiti mesto. Strnjene vrste vojska so prišle. Reki jezove postavljajo. Bregove ji merijo z nasipi. Zaman grizejo vanje valovi. Previsoki so nasipi in preširoki. Rešeno je mesto. Le vrtovi cvetja so zasuti s peskom. In slavčja gnezda je odplavila voda.

Srebrno joče mesečina. Tiho žalostinško rose zvončnice. Ko trudne megle gredo sklonjene vile. Povodno deklico škrtati k pogrebu neso. Z bledimi lučkami so se ob krsto večje zvrstile. In za njo gre

povodni mož Krvavec. Vse krvave in slepe so njegove oči od pretočenih solz. Ob strani mu gresta vilinski kralj in kraljica. Njuna lica so rosna ko cvetje v jutru. Čuki tegobno pojo: »Bilo je! Bilo!«

Tam, kjer se povzpensajo skale do neba, je zanetila coprnica škrepetaca mal kres. Sedemkrat sedem vrst svetega lesa je naložila nanj. Carne rise je očrtala okrog njega. Skrivnostne besede kliče, tajna imena zove. Vsa noč okrog nje je polna šuštečih oči strahov in nočnih grozot. Toda velika coprnica se jih ne boji. Enakomerno čita iz čarnih knjig. Iz koščene škropilnice kri škropi v vse strani neba. Težke besede žebra velika coprnica. Vso silo sovraštva in bolečine se je strnilo vanje. In noč je polna groze. Nebo je nizko, kakor pokrov krste. Dolí v polju povodno deklico v grob neso. Za njeno srce hoče velika coprnica tisoče src. Zato govori skrite besede zakletve: »Preklet, preklet! Mrtev je cvet! Spev dopet! Za vek! Za vek! Ura tiktaka! Minuta vsaka naj te žene v svet. Preklet, preklet! Vzel si srce! Izgubi srce! Tuje srce oživi le ga spet! Preklet!« ...

(Dalje prihodnjič).

Utva:

Jutro

V jutranjem somraku se škrjanček prvi oglasi, koj se dvigne v višine, da pogleda, če planine solnce že zlati.

Potlej kos zažvižga svojo jutranjico, ščinkavce predrami, taščice in drozge in še hlapca v slami.

Vrabci zadnji se zbudijo in vse prekričijo:

»Čiv, čiv, čiv, kdo je kriv, kdo je kriv, da je črešnja usahnila, ko že cvetje je razvila, — kdo je kriv?«

Star voluhar ven iz rova smrček svoj pokaže in posluhne, pa se koj potuhne in izgine spet v globine.

Janez Rožencvet:

Boter

Siromašnemu kočarju se je rodil deveti sin, pa peti dan otrok še ni bil krščen, ker mu oče ni mogel dobiti botra. Stari mežnar, boter drugim kočarjevim otrokom, je teden prej umrl, a grobar, ki je ta čas opravljal zvoženje in pometal cerkev, o boterstvu ni hotel slišati. Sicer pa tudi oče ni dosti silil vanj. Ni mu prijalo, da bi človek, ki je imel s samo smrtjo opravka, držal pri krstu njegovega otroka, kateremu je želel dolgo in srečno življenje na svetu.

Seveda, če bi bil oče bogat, bi za botra ne bil v zadregi. Marsikdo bi se za botersko čast še pulil in ne bi ga bolelo, kar bi stala, zakaj pred bogatinom se vsakdo rad bahato postavi. A revežu se pač nihče ne ponuja. Kadar revež kaj potrebuje, se ga vse ogiblje, če pa kaj prosi, postane največji bogatin pred njim na mah tak siromak, da bi se kmalu kamenu smilil. Tako je ubogi oče v stiski sklenil, da prosi za botra prvega potentnega človeka, ki bo prišel po cesti.

Šel je oče na cesto in zagledal lepo popotno kočijo. Očitno je bilo, da se pelje v nji velik gospod. Oče si je mislil: če mi še v vasi nihče ni hotel dobrote storiti, kako naj mi jo stori tuj imenitnik? Potem si je pa dejal: naj velja, kar velja! Saj sem že toliko izgovorov čul, da me ne bo bolelo, če slišim še enega več! In ustavil je kočijo, ko je prišla do njega, pristopil k vratom, spodobno pozdravil ter dejal: »Gospod, ne zamerite, prosim vas za botra svojemu devetemu sinu, zakaj revež sem in nihče v vasi mi noče iti za botra!«

Gospod v kočiji se je prijazno nasmešnil, popraskal za ušesi in dejal: »Ljubi moj, prav vesel sem, da prosiš mene. Rad ti ustrežem, ker vem, da se botrinstva ne sme nihče braniti. Samo nekaj ti povem. Veš, v cerkev ne morem iti, to se pravi, tako je naneslo, da nisem bil doslej še nikomur boter; sram bi me bilo, če bi se moral da pri tej priliki ne znal vesti, kakor se spodobi. Če ti je prav, bo držal otroka pri krstu kočijaž; a jaz naročim v krčmi botrinjo, kakršne ta vas še ni videla, ter pošliem mater pogosto. Krščencu bom dal pa darilo in se bom tudi vse življenje brigal zanj kakor pravi boter.«

Seveda je bilo očetu tudi tako prav. Rad je prisedel na gospodovo povabilo v kočijo ter se peljal z njim do največje krčme v vasi.

Tam je gospod, ki je ob palici malo šepal, izstopil, dal kočijažu nekaj tolarjev, da bo plačal krst kakor se spodobi, ter se začel s krčmarjem pogajati zaradi botrinje. Kočijaž je pa očeta peljal domov, kjer so otroka brž preoblekli za krst in v naglici tudi zlahka nekje sneli botro, ki je že čula, kakšno botrinjo je naročil imenitni tuji boter. Potem je sedel oče na kozla, vzel vajeti v roke, botra z otrokom v naročju se je razkošatila poleg kočijaža v kočiji, in imenitno, kakor še nikoli nihče v tisti fari, se je peljal deveti sin ubogega kočarja v gosposki kočiji in s parom zlahtnih konj h krstu.

Krst so opravili, kakor se spodobi; zadovoljna sta bila župnik in grobar, ki je mežnaril, in vesel je bil oče, ker je dobil otrok pri krstu dve tako lepi imeni: Srečko in Zlatko. Seveda so se po krstu peljali v krčmo, kjer je vzel otroka pravi boter v naročje. Ujcal ga je in božal, ter mu preroval vso srečo sveta. »Ne bom miroval, dokler ne postaneš prvi za cesarjem!« je boter krščencu slovesno obljubil. Te besede so pozneje otroku povedali vsi, ki so jih čuli.

Ta čas je bila pečena pogača, skuhana juha in pripravljeno vino, kar je bil boter vse naročil za mater, ki jo je šel zdaj z otrokom in pogačo pozdravit. Ko se je vrnil, se je začel pa prava botrinja.

To je bila botrinja, ki jo je težko popisati. Še zdaj, po tolikem času, pripovedujejo v devetnajstih farah naokrog o nji. Natanko vedo povedati, koliko prašičev, telet, kostrunov, kuretin, klobas in drugih dobrot so pojedli, koliko so pri kuhi in peki porabili jajc, masti, masla in mleka, in koliko so popili vina in žganja. Nemara bo res, kakor trdijo, da tudi pri krstih v cesarskih hišah še ni bilo nikoli take botrinje.

Povabljen je bil, kdor je blizu prišel. Domačin ali tujec, bogatin ali revež, za vsakega je imel boter prijazno besedo. Krčmarjeva hiša je postala kmalu pretesna. Iz desk so zbili mize in klopi v skednju, pod kozolcem, na dvorišču, na vrtu in potem še v sosednjih hišah. Ko so popili vso krčmarjevo pijačo, so izpraznili še kleti treh drugih krčmarjev. God

cev se je nabralo nič koliko, in vse je boter bogato plačal, da so ljudje kar strmeli. Tako prijaznega in dobrega gospoda niso še nikoli videli. Poznalo se mu je, da je imeniten, ali prav nič ni bil visok in slehernemu je vedel pravo besedo. Starim možakarjem modro, gospodarjem preudarno, hlapcem fantovsko, štiskačem zaupno, dekletom veselo, godcem prešerno in materam pohvalno. Pa tudi mile, slane ali robate je znal, če jih je kdo rad poslušal. S krščenčevim očestom sta se že prvi večer pobratila, kar se je vsem tako imenitno zdelo, da so najprej botru, potem pa še zaničevanemu kočarju roke poljubovali, zakaj rekli so: kdor se s takim gospodom brati, ni kdorsibodi. Marsikdo je očetu namignil, da mu bo v veliko čast, če bo botroval njegovega mu desetemu otroku.

Pa boter je tudi plesal, čeprav je pri hoji ob palici pošepaval. In kako je plesal! Botra, ki so ji od let že kosti škripale, je bila šla z njim plesat in je dejala, da se še mlada ni nikoli tako zlahka vrtela. Dekleta so se skoraj trgala zanj, ker jih je pri plesu sukal, da niso čutile tal pod nogami.

Tako so rajali na tej botrinji tri dni in tri noči, popili vino štirih krčem ter pojedli skoro vse prašiče, teleta, kostrune in piščance v fari. Potem je boter še enkrat obiskal mater, ji stisnil v roke mošnjiček cekinov za otroka, podaril botri tri svilene rute, segel v roko srečnemu očetu ter sedel v kočijo. Iskri konji, ki so tri dni počivali in oves zobali, so potegnili, in kakor blisk je ljudem izginila gospodska kočija izpred oči.

Vendar skoraj sleherno leto je boter spotoma obiskoval svojega krščenca, vodil očeta in krčmo in tam bogato dajal za pijačo. Ljudje so jeli pa kočarja spoštovati. Iskali so njegovega prijateljstva in pri vsaki priliki tekmovali, kdo mu bo kaj pomagal. Tako se je kočar začel kopati iz revščine in se je v kratkih letih tudi iz nje izkopal, posebno, ker je dobil od otrokovega botra marsikak dragocen nasvet. Krščenec Srečko je pa rastel in vsa fara je trdila, da je to najbolj lep in bister otrok.

Po tolikem času je seveda težko dognati, kako je bilo v resnici zavoľjo lepote, posebno, ker je vsak otrok lep. Da je bil pa fant bistre glave, se je izkazalo v šoli. Miljenec učiteljev je bil, ko je zmerom vse znal. Kako naj pa ne bi znal? Če so pisali na-

logo, in ni kaj vedel, je nenadoma zagledal pred seboj listek, na katerem je bila naloga rešena. Njemu jo je bilo treba samo prepisati in potem je listek izginil. Kadar je bil vprašan, mu je nekdo šepetal odgovore v uho, čeprav ni bilo nikogar poleg. Pred tablo mu je pa nekaj vodilo roko s krečdo, da je roka kar sama pisala in reševala najtežje račune hitreje kakor bi orehe trla. Učeniki so kar strmeli. Tako mu je šlo v domači šoli, pa tudi v višjih in visokih šolah v mestu vse kakor po maslu.

V mestu ga je boter še bolj pridno obiskoval. Dajal mu je dobre svete za vse prilike in tudi vselej zadosti drobiža, da se je lahko postavil, poveseľjačil in napravil znanja z gospodo.

Po končanih šolah so postavnega in prijaznega fanta z odprtimi rokami sprejeli v cesarsko službo. V cesarski službi se je povzpental navzgor kakor po lestvici, ker je boter neutrudljivo skrbel zanj. Vsa pota mu je uglasil, zakaj imel je znanja z najvišjimi gospodi in še pri samem cesarju je bil dobro zapisan.

Tako si je krščenec po modrih boževnih nasvetih kopicil časti, oblast in denar, ne da bi mu mogel kdo kaj umazanega dokazati. In slednjič se je namerilo, da je prišel cesar v zadrego, v kateri mu ni nihče vedel pravega sveta. Takrat so ga stari in izkušeni mogočniki opozorili na mladega moža, ki se je v kratkem času tako imenitno izkazal.

Cesar ga je pozval predse, in Srečko Zlatko je vedel svet. Čudovito preprosto, pa vendar tako bistroumen svet, da je cesar ostrmel in v svojem veselju postavil mladega moža za prvega ministra. Zdaj se je izpolnilo, kar mu je bil boter obljuboval na botrinji, da postane prvi za cesarjem.

Srečko Zlatko je ministroval, da so kmalu vsi zavidljivci in obrekovalci utihnili. Čez leto in dan se je tudi oženil. Seveda si je izbral od sile lepo nevesto, zlahtnega rodu in neizmerno bogato. Poroka in svatba prvega ministra je bila v cesarskem mestu to, kar je bila nekdanj botrinja kočarjevega otroka na kmetih. Neizrečeno je bilo vse razkošno in sijajno. Ministrova palača ni skoraj nič zastajala za cesarskim gradom, in za kuma je bil sam cesar, ki je dal nevesti dragoceno darilo iz svoje zakladnice, ženinu pa tri graščine in še svoj najvišji red. Med najodličnejšimi svati je bil seveda tudi ministrov bo-

ter, ki je imel pri tej priliki na prsih brez števila najlepših redov in odlikovanj vseh kraljev in cesarjev.

Kakor je pri gospodi navada, sta se ženin in nevesta kmalu po poroki odpeljala na popotovanje, povabljeni svatje so se pa v ministrovi palači gostili in veselili. Gospodarja je nadomestoval boter. Boter je tako imenitno skrbel za dobro voljo, da najbolj častitljivi mogočniki niso vedeli, kdaj so se opili in omagali, da so jih morali služabniki odnašati v kočije in spravljati domov. Tako so odnašali drugega za drugim, a ko so odnesli zadnjega, je za mizo omagal in zaspal tudi sam boter.

Ministrovi služabniki so ga nekaj časa dramili in budili, a ko ga niso mogli spraviti k sebi, so ga odnesli v njegovo spalnico v ministrovi palači. Tam so ga začeli razpravljati. Previdno in obzirno so ga slačili in sezuvali, ali ko so mu potegnili z noge drugi čevlji, so preplašeni kriknili. Iz hlačnice je molelo namesto človeškega stopala — konjsko kopito.

Brž so mu slekli še hlače, ga položili v posteljo, ga odeli in zbežali. Ustavili so se šele v zadnji sobi palače, kjer so se zaklenili. Dolgo so se prestrašeno in molče spogledovali, dokler se ni enemu v glavi posvetilo. Potrkal se je s kazalcem po čelu in dejal: »Seveda, lahko je našemu gospodu na svetu, ko ima samega vraga za bostala«

Gustav Strniša:

Kresnice

Tri kresnice so se prezgodaj zbudile iz zimskega spanja in se pod mrak napolile po pisani livadi. Dolgo so letale okoli in se radovala, a proti jutru so začutile oster mraz in hotele plašne pobegniti domov. Prehitelo jih je, preveč so bile utrujene in na gozdnem parobku so vse tri popadale na tla.

Tedaj so prihajali pridni pritlikavci na delo. V zlati rudnik so hiteli, kjer so kopali ves dan samo dragoceno zlato rudo.

V siju zore so bile kresnice pač neznačajne in grde, nalikovale so črnim hroščem in nihče se ni zmenil za nje.

Pa je dospel do njih mali pritlikavec Bilček. Takoj so se mu kresnice zasmilile. Snel je z glave čepico, jih položil vanjo in nesel domov.

Bilček je bil najneznačajnejši med tovariši, ki ga niso nič kaj radi gledali, bil je šibek in sam svoj, živeč pod veliko sivo gobo v mogočnem grmovju sredi gozda.

Bilček je vse tri sestrice položil na svoje ležišče in zakuril v pečici, da so se jim telesca ogrela. Kmalu so oživele in začele povpraševati možička, kje so.

In povedal jim je, da so v njegovem varstvu. Zadovoljne so se mu zahvalile in ga vprašale, s čim si svetijo pritlikavci ponoči.

»E, ponoči smo pa revčki, še sam kralj nima nobene lučke in zato moramo z mrakom iti počivati!« je potožil Bilček.

Kresnice so se spogledale. Tedaj so mu obljubile, da bo zvečer imel kar tri svetilke.

Smejal se jim je in ni mogel verjeti. Ko pa se je približala noč, je pritlikavec zastrmel, vse tri kresnice so pričele čudežno blesteti in v kočici je bilo svetlo kakor podnevi.

Hitro so raznesli pritlikavci novico o svetlobi, ki so jo prinesli Bilčku trije neznačajni črni hrošči. Jeli so ga obiskovati tovariši in še sam kralj se je oglašil pri njem ter se čudil blestečim lučkam, ki so prijazno razsvetljevale skromni domek.

Odslej so pritlikavci večkrat priredili pri Bilčku svoja večerna posvetovanja, postal jim je neobhodno potreben in vedno bolj ugleden je bil, tako da so ga naposled izvolili za župana, kar ni bilo kar si boji!

Prijazne kresnice niso pozabile dobrega pritlikavca in ko so neko noč odhajale, so mu obljubile, da bodo prihodnje leto spet prišle, če pa jih ne bo več med živimi, bodo poslale svoje otroke k njemu v službo.

In vsako leto o kresu so prišle drobne kresnice in sijale v kočici dobrega Bilčka, ki je bil zdaj spoštovan in ljubljen, njegova hišica je vsa sijala, dočim so bile druge kočice mračne in zapuščene.

Kristijan Andersen:

Pero in črnilnik

V sobi slavnega pesnika si je nekdo ogledoval črnilnik in dejal: »Čudno, kaj vse ti ne pride iz tegale črnilnika; Bog ve, kaj nam bo neki zdaj povedal? Res čudno!«

»Res, res!« se je oglasil črnilnik. »Skoraj nerazumljivo jel Saj to je, kar sem vam zmeraj pravil!« se je ošabno obrnil k peresu in drugim stvarim na mizi, ki so ga lahko slišale. »Prav res je čudno, kaj vse tiči v moji glavi, da, skoraj neverjetno jel Prav za prav še sam ne vem, kaj bom napisal, če bo le človek spet začel pomakati vame. Ena sama kapljica je dosti za cele pol strani papirja in kaj vraga vam na tem prostorčku ne spravim skupaj! Jaz sem nekaj čisto posebnega! Le iz mene priteko vsi lepi stihi pesnikov! Ti orisi značajev, kot jih vsak dan srečavaš, in ki se ti zde, da si jih takoj prepoznal, ta topla čuvstva, ta veseli smeh, ti prekrasni opisi narave! Tega še sam ne razumem; zakaj narave ne poznam prav nič; vendar se mora to že kje skrivati v meni. Iz mene so se rodile in se še bodo cele trume nežnih prelestnih krasotic, drznih vitežov na penastih konjih, veselih in »dravih možakov-korenjakov! Res, sam ne vem, kako se to zgodi, in pri tem tudi nič ne mislim!«

»Imate čisto prav!« se je oglasilo pero; »prav nič ne mislite, kajti če bi imeli le malo soli v glavi, bi morali razumeti, da dajete vi le tekočino! Vaše kapljice meni le pomagajo, da lahko izpovem in pooditim na papirju, kar vre v meni; in to napišem jaz. Pero je tisto, ki piše. Ni ga človeka, da bi dvomil o tem, in mislim, da se večina ljudi še zmeraj toliko spozna na pesništvo, kot kakšen star črnilnik!«

»Kako ste še neizkušeni!« ga je ustavil črnilnik. »Komaj slab teden služite, pa kmalu ne boste za nobeno rabo več. Mar si domišljujete, da ste vi pesnik? Vi ste le hlapec in veliko vaše sorte sem jih imel pred vami, tako iz gosje družine, kot iz železne tovarne. Poznam vas, kot slab denar. Veliko jih je že prišlo k meni v službo in veliko jih še pride, samo da človek, ki mi pomaga, pomoči in napiše česar mi je polno srce. Radoveden sem le, kaj mi bo sedajle izvalil!«

»Bučman neumni!« mu jo zabrusi pero.

Pozno ponoči je prišel domov pesnik; bil je na koncertu, slišal je izvrstnega violončelnika in njegova čudovita igra ga je vsega prevzela. Cel svet bajnih melodij je pričaral iz svojih gosli. Zdaj so pele kot pojejo srebrne kaplje, biser na biser, zdaj kot poln zbor žvrgolečih ptičev in zdaj, kot da tuli vihar skoz lesovje. Čutil je, kako se mu stiska in joka srce v prsih, bilo je, kot da ne zvone le strune na goslih, ampak tudi držaj, celo vijaki in skrinjica; kaj takega še ni doživel. Težko je bilo in vendar se je zdelo otroško lahko, kot da bi lok sam skakal in se plazil čez strune. Vsak bi mislil, da bi to tudi sam znal, če bi le poskusil. Gosli so pele same od sebe, lok je igral sam od sebe, in oba skupaj sta igrala neizrečno lepo. A mojstra so pozabili, ki ju je vodil in jima vdihnil življenja in duše. Mojstra so pozabili, a nanj je mislil pesnik, nje ga se je spomnil, ko je napisal v svoj dnevnik:

»Kako grdo, če bi hotela biti lok in gosli ponosna na svoje uspehe. In to delamo mi ljudje vendar tako često, pesnik, umetnik, iznajditelj, znanstvenik in vojskovodja. Precenjujemo se, ponosni smo na svoje uspehe, a vsi smo le gosli, na katere igra Bog; samo njemu čast! Ničesar nimamo, »čimer bi se lahko ponašali.«

Da, to je napisal pesnik, napisal v paraboli in jo imenoval: »Mojster in gosli.«

»To sem vam jih naklepal, kaj?« je dejalo pero črnilniku, ko sta bila spet sama. »Saj ste ga slišali, ko je bral, kar sem napisal.«

»Seveda, kar sem vam jaz dal napisati,« je odvrnil črnilnik. »To je bil dober udarec na vašo ošabnost! Pa le še zmeraj ne razumete, da sem se le norca bril iz vas. Zasolil sem vam jo prav iz dna žolča. Svoje zhadljivke mislim, bom že dobro poznal.«

»Napihnjenec neumni!«

»Kozlé domišljavol!«

In vsak izmed njiju se je zavedal, da je dodobra opravil z zopernikom; in to je zmeraj prijetna zavest, če je kdo uverjen, da je naredil kaj dobrega. Potem tudi sladko spiš in tedva sta oba sladko spala. Pesnik pa ni spal; misli so mu vrele na dan kot vsi zvoki iz gosli, kot usipajoči se biseri, kot skozi gozd bobneči vihar, ki ga je čutil v svojem srcu. Občutil je žarek večnega mojstra.

Le njemu čast in slava!

JUTROVČKI PIŠEJO

Drago »Mlado Jutro«! Pred nekaj dnevi me je vprašal v šoli profesor zemljepisja: »Kako je prav: Sava se izteka v Dravo ali v Dravi?« Premišljeval sem nekaj časa in rekel: »Na vprašanje kam odgovarja četrti sklon. Torej se izteka Sava v Dravo, ne pa v Dravi!« Na to mi je velel profesor, naj sedem, in dejal: »To je napak!« In že sem imel cvek iz zemljepisja. Moja mama, moj atek in moje sestre tudi trdijo, da se pravi »v Dravo«. Zakaj sem torej dobil cvek?

Prav hvaležen bom uredništvu, če mi v prihodnji številki pojasni, zakaj!

Zvonko Gaberšček, dijak iz Ljubljane

★

Opomba uredništva: Odgovor objavimo v prihodnji številki. Med tem naj si naši Jutrovčki belijo glavice, zakaj je Zvonko dobil cvek.

Dragi stric Matic! Kakor vsi, tako se tudi jaz že zelo veselim počitnic. Atek mi je obljubil, da se bom peljal s splavom v Beograd. Tam si bom ogledal kraljevo palačo, Topčider in Kalemegdan, ki jih že poznam iz zgodovine. Ko pridem spet domov, Ti pa napišem, kako sem se počutil na tritedenski vožnji po vodi.

**Ivan Čerin, uč. IV. razr.
v Mozirju**

Dragi stric Matic! Menda res ni čroka, ki se ne bi veselil počitnic. Tudi jaz odrinem s starši ali na Gorenjsko. Zdaj še ne vem natanko, kako se bosta roditelja odločila. Vem pa, da je naša domovina povsod lepa in da bom povsod vesela preživela počitnice, tudi če me pošljejo kam v hribe. Zdravnik namreč pravi, da bi bil planinski zrak dober zame, ker sem tako suha. Lepo Te pozdravlja

**Inka Čander, uč. III. razr.
v Hrastniku**

Mladi jahač

Na konju fantič mlad sedi,
ponosno bič v rokah vihti.
Konj poskoči preko plota
jezdec pade — zdaj se joka!

**Rudolf Bunc, uč. I. r. drž. real. gimn.
v Mariboru**

Dragi stric Matic! Težko mi je odgovoriti na Tvoje vprašanje, ker še ne vem, kam se pojdem razvedrit. Rad bi šel v svoj rojstni kraj, v beli trg Mozirje ob Savinji. S stricem bi se rad peljal v Logarjevo dolino, odkoder bi se vzpenjal na sive stene vrhov Savinjskih planin. To bi bilo o počitnicah moje največje veselje. Lepo Te pozdravlja tvoj zvesti Jutrovček

**Darinko Pinoza, uč. I. razr. real. gimn.
v Ptuj**

Hej, konjiček!

Hej, konjiček, preko ravni
skoči, poskoči, saj se mudi!
S pomladjo bi rad do Ziljskih gorá,
s pomladjo bi rad do Soških voda,
da bi poljubil zemljico to
ki nam jo tujci ugrabili so!

**Viktor Bunc, uč. III. r. drž. real. gimn.
v Mariboru**

Ljubši mi je potok

Ljubši mi je potok
ko veliko morje,
ljubša mi je kočá
ko palače mestne.

Potoček kraj mene
veselo žubori,
a morje je slano
in brega zelenega ni ...

In kočica bela
ob potoku stoji,
a mestna palača
se v prahu duši...

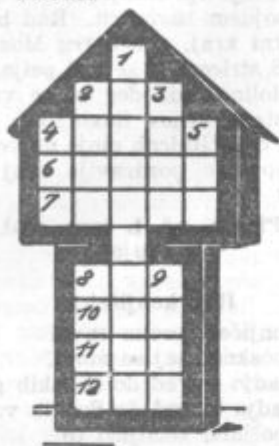
Ob potoku in v koči
jaz živim,
piščalko si delam
in se veselim!

**Anton Perme, uč. VI. razr.
Šmartno pri Litiji**

Dragi stric Matic! O počitnicah bom napravil nekaj izletov. Najprej pojdem na Kofce. Na Kofcah sem bil tudi že pozimi s smučmi in je bilo zelo lepo. Gotovo mi bo poleti, ko bo vse zeleno, še bolj ugajalo. Zadnje dni avgusta pojdem pa z atekom na Triglav. Te ture se že zelo veselim. Lani bi bil že rad šel, pa je atek rekel, da sem še premajhen. S Triglava ti napišem kartico, da boš videl, da mislim tudi nate. Srčno Te pozdravlja
**Vinko Erbežnik, uč. I. razr. mešč. šole
v Ljubljani**

Križanka »Znamenje«

Vodoravno: 2. prostor v cerkvi, 4. bližnji stanovalec, 6. upad morja, 7. obrtnik, 8. žaba, 10. dober odnos med ljudmi, 11. označba bitij in stvari, 12. ostanek v sodu.

Navpično: 1. prijateljica, 2. orodje, 3. tekoča voda, 4. izparina, 5. prijateljska naklonitev, 8. odhod zaradi premoči drugega, 9. začimba.

Rešitev križanke »Štorklja«

Vodoravno: 2. obok, 6. radost, 9. sekira, 11. ropar, 12. šakal.

Navpično: 1. bor, 3. bas, 4. oder, 5. kokošč, 7. sipa, 8. trak, 10. ara.

Če še ne veste

Nekateri kolibriji (to so najmanjši ptički na svetu) ne zrastejo večji od čmrljev. In prav kakor čmrlji, tako se tudi oni preživljajo s cvetličnim medom, le časih pojedjo tudi kakega žužka.

V severnem Atlantskem morju in v Lednem morju živijo tako imenovani kiti-velikani, ki niso prav nič nevarni. Ljudje jih radi lovijo, ker dajejo ti kiti mnogo ribje masti.

Skoraj tri četrtine zemlje (natanko 74 odstotkov zemeljskega površja) so pokrite z vodo.

Kenguruj lahko skoči deset metrov daleč in tri metre visoko.

Platina je težja od zlata. Zlato pa je devetnajstkrat težje od vode.

Leto 1867 je bilo leto iznajdb. Med drugimi so to leto odkrili: dinamo (Siemens), dinamit (Nobel), pisalni stroj (Remingtonov sestav) in pletilni stroj (Američan Lamb).

Na odprtem morju dosežejo valovi dolžino treh sto metrov in višino do desetih metrov.

Listnica uredništva

Pozor, Jutrovčki! Prihodnjo nedeljo bomo praznovali materinski dan. Kdor hoče, lahko napiše nekaj vrstic v proslavo svoje mamice. Dopise morate oddati najpозneje do ponedeljka 7. t. m., če hočete, da izidejo spisi prihodnjo nedeljo.

Uganke iz zadnjih števil »Mladega Jutra« so pravilno rešili: Bunc Rudi, dijak I. c razr. drž. real. gimn. v Mariboru; Hedrih Marta, dijakinja II. c razr. drž. real. gimn. v Mariboru; Ivanka Merhar, uč. II. razr. mešč. šole v Ljubljani; Zvonko Košuta, uč. I. razr. mešč. šole v Celju, in Fraanci Derganc, uč. VII. razr. v Središču ob Dravi.

T. D. K.: Motiv Vaše pesmice je zelo lep, na žalost pa oblikovno še ni zrela za natis.

Učenke in učenci slovenskega razreda v Mozlju: Doslej stric Matic od vas še ni prejel odgovorov na novi natečaj. Kaj je z vami?

Pozor, Jutrovčki! Učenke nekega ljubljanskega razreda so nam sporočile tole: »V našem razredu smo ustanovile društvo ljubiteljc živali. Vsaka članica plača na mesec 1.— dinar. S tem denarjem smo pozimi kupovale zrnja in ga trosile lačnim pticam. Doslej smo napravile pet krmilnih hišic za ptice. Dolžnost vsake članice je, da se zavzame za lačne pse in mačke in jih po možnosti nahraniti. Pred vsem je pa dolžnost vsake članice, da varuje živali trpinčenja. Če vidi članica društva, da kaki otroci mučijo žabe, hrošče, ribe, metulje itd. jim mora to odločno ubraniti in jih poučiti.«

Kaj pravite k temu, dragi Jutrovčki? Odkrito vam moram priznati, da je to najlepše pisemce, kar sem jih kedaj prejel! In prav srečen bi bil, če bi vi vsi posnemali naše mlade ljubiteljice živali.

Stric Matic.

Nekaj za mlade risarje

Kako narišem muco